

947.7
B28z

Filmed 90-0195/1

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

ELIAS CZAYKOWSKY
COLLECTION OF
UKRAINIAN CULTURE

947.7

B28z

Вказ. проф. Леонідова Б. Леонідовичу
на екз. мен. від

2.445

UKRAINIAN SECTION

ОЛЕКСАНДЕР БАРВІНСКИЙ.

Значіне українсько-руського народу

для

Австро-Угорщини.

(переклад розвідки з „Österreichische Rund-
schau“ з 1. мая 1912 р.)

(Перепечатка з часописи „Руслан“).

ЦІНА 20 СОТИКІВ.

У Львові 1912.
Накладом автора.
З печатні В. А. Шийковського.

947.7
B28z
UKRAINIAN STATION 445

Нарід руский, друга що до величини словянська народність, заселює в збитій масі цілу східну Галичину аж до долішнього бігу Вислока і Сяву на низині, а на височині втискає ся клиновато в західну Галичину аж до ріки Попраду і до підніжжя Татрянських гір. На Буковині займають Русини цілу північно-західну частку а в північній Угорщині всю область, сумежну з рускою частию Галичини, в комітатах положених на полудні Карпат. В полудневій Росії сягає область заселена руским народом від берегів Чорного та Азовского моря аж по Припеть і Есмань (Притоку Десни) на півночі і по ріку Дін на сході і ріку Кубань на південнім сході.

З політичного згляду ся область заселена Русинами належить до Австрії, Угорщини і Росії. В Австро Угорщині ся область займає около 85.000 квадратних кільометрів з рівно 4¹/₂ міліонами Русинів, а в Росії понад 750.000 квадратних кільометрів з більше як 28,000.000 населенцями. В переважній частці сеї области являють ся Русини з давен-давна тут яко тубильці і помімо певних нарічевих ріжниць в

Generated on 2017-01-04 21:30 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112094747901
Public Domain in the United States; Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

мові, різномородности звичаїв, обичаїв та строїв і надмірного розширення на згаданих областях як краєвих так і державних, становлять окрему, одноцільну і самостійну народність словянську.

Поза тою областю, заселеною в збитій масі руским народом, розсілись Русини в більшім або меншім числі в численних оселях між иншими народностями в сусідстві руских областей, а відтак і в досить далеко від руских областей віддалених оселях в європейській і азійській Росії, в Румунії, в Зєдинених Державах, в Канаді і Бразилії, де знов їх число доходить до 3 мільонів, так що загальне число руского народу можна прийняти на 35,000.000.

Правда, що в отсій етнографічній області рускій поселились також і инші народности, як: Німці, Мадяри, Румуни (Волохи), Польки, Москалі, Вірмени, Жиди і т. д., але в середних частинах сеї етнографічно-рускої області сягає руске населенє від 80—90%, а на краях сеї області оно все таки ще доходить до 50—70%.

І мимо того, що протягом кількох століть тубильче руске населенє наслідком переселень ріжних народностей було виставлене на ріжні тяжкі перевороти, все таки лишило ся оно, з виїмкою малих втрат на заході, в посіданю своїх етнографічних областей а роз-

ширило свої границі на сході і південнім сході.

Хотяй руский нарід у своїх етнографічних пограничних областях стикає ся із сусідними народностями словянськими як: Поляками, Словаками, Білорусами і Великорусами, все таки задержав він характеристичні прикмети своєї мови, яко самостійної словянської мови, і творить окремішний лінгвістичний тип, котрий всі ріжнородні на тій великій області виступаючі наріча лучить в одну суцільну язикову цілість!

Окрім мови, котра служить певним і незбитим доказом національної самостійности руского народу, відріжняє ся руский етнічний тип від сусідних словянських народностей (Біло- і Велико-русів, Поляків і Словаків) своїми питомими антропольогічними, психічними і фізичними прикметами і витворив в собі вже в давній давнині національну самосвідомість, котра запевнила єму супроти всіх сусідних народностей також і національну самостійність!

Та передовсім визначно виявила ся ріжниця межі двома найчисленнішими словянськими народностями, Москалями (Великорусами) і Русинами (хибно званими Малорусами). В перших століттях історичного розвитку відіграла руска народність визначну ролю політичну і культурну у східній Європі, але в

слідуючих століттях припала отся роля московській народности.

Історичний розвиток обох народностей ішов своїми окремими, самостійними шляхами і відділював щораз то більше оба ті національні типи від себе! Вніщні умовини і форми сего історичного розвитку не причинили ся до наглядної самостійности тих обох типів. Ті зверхні форми, в яких в давній минувшині вже само про себе під той час неясне розумінє національности витворювало ся, а іменно культурні, політичні і релігійні звязи, не сходили ся все точно з національними групами, але будьто лучили їх — будьто знов розділювали.

До баламуцтв і неясностей що до національної самостійности тих обох типів причинила ся також і назва руского народу.

На основі історичного переказу означає назва „Русь“ „Руску державу“ заложену в IX. століттю а заразом і народність саму, нарід. В торгових договорах руских князів з Византийским цісарством в десятім століттю і в збірнику законів: „Руська Правда“ приходиться назва „Русин“, у византийских літописях назва: „*Ρουδην*“, котра після тодішньої грецької вимови звучала тотожно з назвою „Русин“, а доперва в латинських грамотах і річниках переписано її на „Rutheni“ (множ. число).

І ся назва задержала ся після старин-

UKRAINIAN SECTION

7

ного переказу аж по наші часи, передовсім в Галичині для означеня руского народу. Назви: „Russia“, „Russi“, „Ruscia“, „Ruthenia“, „Rutheni“, в грецкім: „Ρωσία“, в німецкім „Reussen“ означували від найдавніших часів область руским народом заселену. Аж після упадку самостійности рускої держави в чотирнацятім століттю, як історик Костомарів в своїй монографії: „Дві рускі народности“ доказує, Великороси, котрі загарбали рускому народови єго назву, доперва в другій половині XII столітя виступають на історичне видно.

Ще в XVI. століттю в західній Европі уживають на означенє велико-(північно)-руского народу назви: „Moscovia“, „lingua moskovitica“ в протиставленю до „Russia“, „Russi“, „Reussen“, „Russen“, „Ruthenia“, „Rutheni“, „lingua ruthenica“, котрі то назви означують руский, мало-(полуднево)-руский варід. В німецких урядових грамотах почали уживати від XVIII. столітя назв: „Ruthenen“, „ruthenische Nation“, „ruthenische Sprache“, коли тимчасом назва: „Russen“, „russisch“ служила як на означенє руского так і великоруского народу. Від XVII. столітя розтягнуто назву: „Russia minor“, „ή Μικρά Ρωσία“, котра в XIV. століттю означала лише малу область руского народу, (Галицке і Володимирске Князівство), на цілу етногра-

фічно-руську область і відси то повстали штучно утворені, науково неоправдані назви в німецькім: „Kleinrussland“, „Grossrussland“, „Klein- і „Grossrussen“.

Назва „Україна“, котра в руских літописях ще в дванайцятім і тринадцятім століттю означала лише окраїнні границі рускої землі, обняла в XVII. століттю вже цілу область Дніпра, колиж після занепаду руских удільних князівств, велике князівство московске, втворене в наслідок кольонізації фінських областей, загарбало собі назву „Русь“, „руський“ („russisch“) приймають ся назви „Україна“, „Україна-Русь“, „українсько-руський“ для означеня всеї рускої области чимраз більше і уживають ся для відріжнення від назв „північно-руська“, „московська“, „велико-руська“.

Таким отже способом усуне ся отся баламутність, котра панувала передовсім у політичних кругах що до рускої народности. Коли ми однак від назви і внішних форм, в яких відбував ся історичний і народний розвиток обох народів, перейдемо до реальних прикмет і підстав народности, являть ся перед нами в повній чистоті дві зовсім відмінні етнічні індивідуальности. Маємо тут отже з цілою певністю діло з двома зовсім окремими народностями, як то вже історик Костомарів був доказав перед 50 роками, маємо тут діло заразом і з двома істориями: укра-

їньско-рускою (також малорускою) і московскою (також великорускою)!

Початки державного ладу між руским народом сягають вже IX-ого століття у Дніпровій області з осідком у Києві, а в XII. століттю зєднало собі вже велике князівство руске поважне місце в державнім світі в Європі. Що до обшару була се найбільша держава в Європі, бо обнімала вже в тім часі області цілої нинішньої середньої і південної Росії та східної Галичини аж по долишній біг Дунаю. Зєднала она собі і з торгового та просвітного огляду не менше значіння, так, що і в однім і другім зовсім не оставала позаду західно-европейских держав.

Ледви прийняли Русини християнство з Царгорода в X. століттю, в часі, коли церковна звязь між Царгородом а Римом ще естувала, а вже в половині XI. століття виступають письменники. З того саме часу походить збірник законів під назвою „Руська Правда“, коли подібний збірник законів появил ся в Польщі і Сербії доперва в XIV. століттю.

В XII. століттю маємо вже літописи великої ваги як історичної, так і літературної, між тими літопись т. зв. Нестора, і Галицко-волинську літопись з її драматичними, живими оповіданнями в дусі народної поезії, а дальше і „Слово о полку Ігоревім“, обємисту поему, переложену майже на всі мови європейські.

В другій половині XII-ого століття розпала ся отся поважна, велика держава на поодинокі дрібніші часті, удільні князівства, що відтак довело до межиусобиць і спустошень краю, аж вкінци по довгих війнах і змінних успіхах Суздальські удільні князі знад Волги після знищення Києва загарбали власть у свої руки і тим самим поклали основу до пізнійшої могутости великого князівства московского.

Попри Суздальське князівство (опісля московське) дійшло до великого богатства і значіня в XIII. столітю Галицке і Володимирське князівство (відси то: „Galizien und Lodomegien“) під панованем князя Данила, великого лицаря і знатного політика, основника столиці Галичини, Львова, Льва-города (з німецка: „Lemberg“), котру назвав після імени свого сина Льва (Лев). Під своїм скиптром злучив він на короткий час майже всі рускі удільні князівства (вчисляючи і Київ), его могутість і сьвітлість була добре знана на всіх дворах европейских, а папський легат укоронував его короною королівською, присланою ему папою Інокентієм IV.

Отся велика могутість і так вже вчасно розвинена культура Русинів цілковито занепадала наслідком страшних нападів Татар і спричинених борб і спустошень, як також і за утвореня князівства Литовского. Та заро-

ди тої культури були так сильні, що по овлaдї переважної частини руских князівств Литвою, та послїдна прийняла враз з християнством і руску культуру, так що і сама Литва і литовська князівська династія зовсім зрусчилась, а руска мова заняла там місце двірської і урядової мови. Та наслідком пізнійшої злуки Литви а враз з нею і руских князівств з Польщею, стала Польща великою державою.

Помимо ненастанно голошеної толеранції в польській речипосполитій, стїснювано Русинів все більше і більше в їх політичних правах; мову руску усунено з уряду і публичного життя в користь польської, бож і саму власть королївську обмежували чим раз більше польські вельможі, котрих польський історик Шайноха зовсім слушно назвав „królewicta“-ми (малими короликами) ізза їх надмірної буті.

Гнет релїгійний, національний і соціальний руского народу, дав почин до довголітних козацких війн, котрі заколибали речипосполитою польською у єї підвалинах. Рускому народови відобрано шляхту, вся она перейшла на обряд римо-католицкий і зовсім спольщила ся, а задля того ще з більшим маловаженєм відносили ся там до рускої, „хлопської народности“ („Bauernnation“).

Та помимо того всего прийшло з відро-

UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN

Original from

UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

динами наук в західній Європі і нове подвигненє з упадку рускої культури і літератури в XV. і XVI. століттю, а то наслідком незвичайно успішної діяльності церковних братств, котрі заложили поважне число шкіл, зпоміж котрих висша школа львівського Ставропігійського братства була славновісна далеко і широко і видала цілий ряд учених, державників і князів Церкви, як також і висша школа в Києві, котру митрополит Могила перемінив в XVII. століттю на академію після взірця висшої школи в Парижі.

Київська Академія була першою висшою школою Русинів а діяльність тоїж займає в історії рускої культури визначне місце. Висші школи у Львові і в Києві а попри них і многі инші, як на пр. в Острозі, Вильні ітд. були свого часу важними огнищами гуманізму. А передовсім відграло в тих школах визначну роль грецке живло і було заступлене такими мужами, як учений Грек Арсеній, екзарх Никифор, Кирило Люкарис і и. Але се живло було пізнійше приневолене уступити латинському шкільному образованю. Сей культурний зріст рускої народности в тім часі є тим цікавіший, що витворив ся він в тих так тяжких часах наслідком власної самостійної діяльності руских міщанських кругів.

Також в часі козацких війн не спинили

ся культурні змагання Русинів, а навпаки розвивались они дальше в супереч знаній по-словиці „inter arma silent musae“. Умовим плодом тих часів воєнних єсть руский народний епос під назвою „дум“ („думи“), одно з найцікавіших явищ загальної слов'янської народної поезії, котрі подав Боденштед у взірцевім німецькім перекладі п. з. „Die poetische Ukraine“ (Stuttgart 1844). Та не треба zarazom і о тім забувати, що гетьман козацький Виговський в мирових прелімінариях з Польщею зажадав основаня двох руских університетів на Україні! По нещаснім висліді козацьких війн дістала ся більша часть Русинів в році 1654., на підставі Переяславської угоди, враз з Києвом під Росію, угоди, в котрій російські царі автономічну самостійність України записали, а пізнійше особливо за Петра великого і Катерини II-ої знищили!

По зруйнованю козацької твердині „Запорожської Січі“ Катериною II-ою в році 1775. і заведеню крѣпацтва в 1783. р., стратила Україна свої давні свободи, але помимо того відгравало і дальше руске живло в Росії впливову культурну ролю і задержало аж по нинішні часи в живій тямці свою колишню народну самостійність!

Рускі учені занесли при кінци XVII-ого столітя культуру з Києва до Москви, де під

ту пору не було ніяких правильних шкіл, а Петро Великий переіпроводив реформи в Росії з підмогою руских учених, котрі там osiąгнули високі достоїнства і поклали підвалини під розвиток новішої російської літератури.

Східній частині України (по лівім боці Дніпра враз з Києвом) грозила небезпека цереміни під російським панованєм в цілковиту російську провінцію, і затрата власної народности, і вдомашнене московської мови, образованя і літератури, котра саме тепер розвинула ся, коли знов західна частина (по правім боці Дніпра) рускої області, що належала до Польщі, враз з занепадом Польщі і сама занепала. І так здавало ся, що руска мова і народність вже втратила всяку будучину. Але при кінці XVIII. столітя прийшла доба словянських відродін, котрі розпочали також і для рускої мови і народности нову добу розвитку. Товчок до сего дали Русини, що образували ся на західно-европейських університетах і зрозуміли невідрадне положенє свого народу.

Згадатиб тут от хотьби про оригінального борця за волю, Сковороду, котрого звичайно називають руским Сократом.

Сей ділав на релігійно-моральній і горожанській основі та виступав строго супроти деспотизму і гнету слабших. Він то розбудив

національну самосвідомість і причинив ся своєю діяльністю до основаня Харківського університету, котрий на початку ХІХ. столітя став озередком та просвітним огнищем пізнійших українсько-руських учених і письменників.

Перед кінцем вісімнадцятого столітя починаєсь нова (народна) доба в українсько-руськїм письменстві в Росії і помімо неімовірних переслідовань, трудностей і перепон, які російська власть і російська цензура кидала їй попід ноги, видала она літературні твори, котрі моглиб бути окрасою не одной з європейських літератур.

З гноблень російського правительства згадаю тут от хотьби й знесене заснованого українсько-руськими письменниками в Києві братства св. Кирила і Методія (1847. р.), уязнення членів тогож братства і зсилки на заслання, а також царский указ з р. 1876, яким заборонено печатати книжки українсько-руською мовою!

Другаж частина рускої области, що належала до Польщі, (то є часть України по правім боці Дніпра і винішня східна Галичина) підупала рівночасно враз з Польщею, поки після розбору Польщі правобічна Україна не підпала під російську владу а колишні князівства Галицке і Володимирске (Galizien und Lodomerien) прилучено до Австрії. І для ав-

стро-руських областей зійшла тепер зірниця нової доби, а змаганя Габсбурского цісарского дому, а передовсім часи повної хвали влади Марії Тереси і Йосифа II-го, як також й заходи тих володарів около піднесеня рускої народности, остануть раз на все у вдячних споминах кожного Русина.

Руску мову тепер узнано краєвою, народною і національною, а на університеті, цісарем Йосифом II у Львові в році 1784 основанім і в народних школах введено її яко викладчу мову, а руский нарід видвигнено з тяжкого занепаду.

Але противники свобідного розвитку рускої народности взялись до очернюваня і підозріваня рускої народности, а неприхильність краєвих властей для рускої народности виявила ся в повній пристрасти в шкільній організації (1817) так, що в звіті галицького краєвого правительства до надвornoї канцелярії узнано „непожаданим“, щоби „руську мову розширювати замість польської, бож она є лише зіпсованим наріччєм московскої“(!), ізза чого запроваджено в школах як для Поляків так і для Русинів польську мову викладчу. Австрійське правительство не звернуло тоді уваги на се, що руска мова цілком иншими і самостійними шляхами розвинулась від московскої, що витворила собі зовсім окрему літературу і що значіне єї яко краєвої мови було узнане уже й в колишній польській державі.

Небавом після того вийшов розвиток самостійної рускої літератури, під впливом подібних змагань руских письменників на Україні, в нову добу, з виступленем Маркіяна Шашкевича, котрого столітню річницю уродин в минувшій році Русини святкували як в Австрії так і в Росії. Літературні твори Шашкевича і його товаришів поклали основу до розвитку рускої народної літератури в Галичині в народній мові, а за їх приміром пішли й в шістьдесятих роках дев'ятого століття і Буковинські Русини, як Федькович, Воробкевич і інші. Літературні взаємини з Україною витворили свідомість народної єдності між ними, а тимчасом і промощено шлях до розвитку самостійної українсько-рускої літературної мови і самої літератури. І хочай також й на рускій області в Австрії культурний розвиток Русинів, на самостійній народній підставі, стрічав ся з усякими перепонами, поступив він все таки о стільки на перед, що ми в Галичині і на Буковині не лише осягнули гарні добутки на полі белетристики, але також й поважні успіхи здобули в науковім обсягу. Скоро в році 1876. вийшов царський указ в Росії, виміреним супротив української рускої мови і літератури, перенесено точку тяжести як народного, так і культурного розвитку Русинів з Росії до Галичини і утворено у Львові осередок наукової роботи основанем „Нау-

кового Товариства ім. Шевченка“ після взірця академії наук. Се Товариство, займає ся науковими видавництвами з обсягу фільольогії, археольогії, етнографії, етнольогії, історії, географії, математики, медицини і и. і зуміло згуртувати всі що найлучші наукові сили Галичини, Буковини і України.

Та, коли після послідної російско-япаньскої війни, вибухли в Росії народні заворушення за свободу з елементарною силою і правительство приневолене було надати конституцію, не могло се проминути безслідно і для відносин народних і політичних. Також і на Україні стали оснóвувати культурно-просвітні і літературно-наукові товариства, та покликано до життя політичні і літературно-наукові часописи і видавництва, а се стає найнагляднішим доказом, що українсько-руський нарід має в собі здорову і невмирущу житєву силу, котра допоможе єму в найближшій будучині до чим раз то красшого розвитку.

Наведені з історичної минувшини руского народу події доказують найлучше, як тенденційними і зовсім безпідставними є поговори про якусь меншевартність руского народу, і яку вартість мають отсі інформації про руску історію, літературу і культурну діяльність, інформації, котрих жерела треба глядіти звичайно у шовіністичних щоденних часописах!

Нарід, котрий майже безперестанно бо-

ров ся з азійськими ордами, та був як би охоронним муром для всеї Європи, як о тім між иншими польський король Володислав Локтик з признанем писав до папи, нарід, котрий Литві приніс і християнство і культуру, нарід, котрого війська боролись хоробро і побідно під Хотином і на Каленбергу супротив переваги турецької, нарід, котрий польській речипосполитій допоміг до великодержавности, котрий віддав Польщі свою шляхту, визначних державників, учених і вождів, нарід, котрого учені і державники причинили ся до зевропеїзованя Росії, і дав їй батька новітнього реалізму в російській літературі, Гоголя, нарід, котрий причинив ся діяльністю Русина Венеліна до відродин Болгарії і помімо того вповні задержав свою народну і культурну самостійність мімо всяких перепон і ударів незавидної судьби, той нарід виявив незвичайно тривку силу в собі і доказав більше, як потреба, свою спосібність культурну і змагане до дальшого розвитку культури! Руский нарід доказав незбитими даними, в супереч всім засліпленим загорільцям, що дійсно є спосібний до висшого культурного розвитку і вповні заслугує стати в однім ряді з иншими культурними народами; та що єму з міродайних кругів зовсім слушно належить ся поміч в культурних змаганнях і сей нарід заслугує на своє власне огнище наукової роботи і образования, в а у-

країньско-руський університет, о котрий боре ся від тільки років.

Пособлюване народному і культурному розвитку руского народу в Австрії, в не лише з засади рівноправности конечне, але також зі становища державного розуму. Треба лише взяти етнографічну карту обох сусідних держав, Австро-Угорщини і Росії, їй придивити ся і взяти під розвагу, які народности заселяють ті обі сусідні держави. Австро-Угорщина і Росія се держави в більшій часті словянськими народностями заселені. Русини і Поляки живуть і в Росії і в Австро-Угорщині і уже навіть се не може бути для обох тих народностей рівнодушним, як уложать ся відносини тих народностей в тій або тамтій державі. А з того виходить ясно, що кожда держава, котра хоче придбати для своєї могутости так потрібну прихильність своїх народів, повинна упорядкувати відносини і змаганя тих народів в повнім їх задоволеню; бо в противнім случаю прихильність тих народностей зверне ся в ту сторону, де они відчують свободнійше житє.

Доктор Адольф Фішгоф, знаменитий знавець політичних і народних відносин нашої монархії, виказав в прегарній своїй розвідці: „Die Bürgerschaften des Bestandes Österreichs“ ще перед 50 роками зовсім слушно, що морально звироднені, а також і недозрілі та не-

образовані народности в державі є для неї великою небезпекою!

Лишнім ми приміром наші словянські народности, писав доктор Фішгоф, у їх первіснім стані, то стануть ся они добичею панславізму, жертвою Росії. Але подаймо противно словянським народам могуче чувство самостійности, їх життю народному якийсь певний живий осередок, а їх мові історію, то збережуть свою індивідуальність і не дадуть ся поглинути московському морю.

Тому то я ще перед кількома роками підносив у своїх промовах парламентарних і делегаційних, що австрійське правительство своїм розумним поведенєм і основанєм добрих висших і середних шкіл могло би допровадити до того, щоби вся струя рускої народної молодежи звернула ся в сторону наших країв, куди їх буде тягнути держава, що своїм народам псдає багаті середники до духового розвитку!

Наша монархія повинна отже свої внутрішні відносини так уложити, щоби словянські народности в ній так могли жити, як у своїй власній хаті. Але передовсім повинна Австро-Угорщина змінити свою дотеперішню політику зглядом Русинів, бо сего вимагає і рівноправність всіх народностей, а дальше і тому, що Австро-Угорщина при теперішнім поступованю супроти Русинів могла би втра-

тити прихильність одного з найчисленніших народів, а тим самим зашкодила би своїм найжизненішим інтересам. Таж возьмім лиш се під увагу, що Росія саме наслідком злуки України з великим князівством московским стала великою державою і видвигнула ся до значія европейскої держави. Треба лише звернути увагу на географічне значіне країв заселених Русинами, а зрозуміємо, що ті становлять не лише ключ до опанованя області, від Балтійского аж до Чорного моря, але також є заразом ключем до розвязки словянського питання на полудневім сході.

Того значія рускої народности для Австро-Угорщини не повинен ні оден з реальних політиків спускати з ока!

Як довго відносини австро-угорських і балканських Словян не є правильнені і питання угрупованя словянських народностей у двох сусідних державах в Австро-Угорщині і Росії ще непорішене, так довго буде область заселена Русинами від Попраду, Сяну і горішньої Тиси, аж по Дов і Кубань, тою підоймою в питаню міжнародного перетвореня східної Європи, і могучим оружєм у руках того державника, котрий зрозуміє значіне рускої народности для цілої Словянщини, і використає се оружє для поладнаня відносин і до розвязки питання в міжнародних відносинах східної Європи!

І я хочу сподівати ся, що геній нашого
могучого цісарства осінить керманічів нашої
держави, щоби они дійсно взяли в свої руки
сю підойму, котра в східних краях нашої дер-
жави подасть їм нові сили, а також у вза-
єминах з Росією, для Австро-Угорщини стане
могучим чинником у розв'язці східного питання.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA

947.7 B28Z

C001

Znachenie; ukraïnsko-ruskoĥo narodu dli

3 0112 094747901